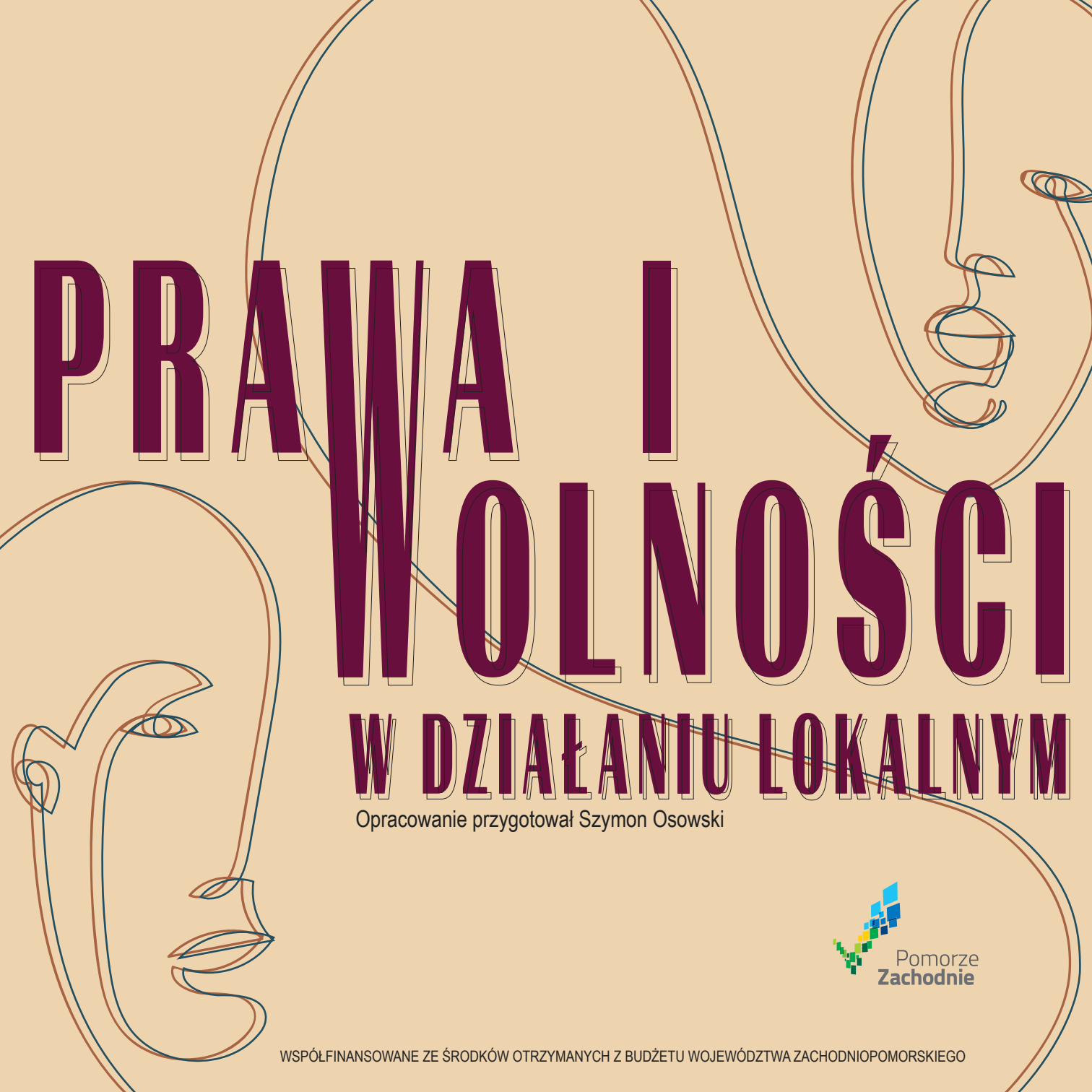

PRAWA I WOLNOŚCI W DZIAŁANIU LOKALNYM

Opracowanie przygotował Szymon Osowski

WSPÓLFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW OTRZYMANYCH Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

PRAWO DO INFORMACJI

SKARGI, WNIOSKI, PETYCJE

KONSULTACJE SPOŁECZNE

ZGROMADZENIA

Niniejsze opracowanie zawiera przedstawienie wybranych praw i wolności, które mogą mieć znaczenie dla manifestowania i sygnalizowania potrzeb mieszkańców, ale też w pilnowaniu władz i zbieraniu informacji.

System ochrony praw i wolności jest jednym z najważniejszych w dorobku ludzkości. Zakres ochrony kształtował się w czasie i nie jest to katalog zamknięty. Dorobek międzynarodowych systemów ochrony praw i wolności - w odpowiedzi na rozwijające się społeczeństwa i zagrożenia przed jakimi staje w związku z tym człowiek - pokazuje, że ochrona praw i wolności będzie się zmieniać. Również co ważniejsze, każda władza w swej naturze ma to, że w mniejszym, czy w większym stopniu narusza prawa i wolności, a przynajmniej należy jej pilnować, aby tego nie robiła.

Rozwój praw i wolności został wielokrotnie opisany i opowiedziany. Jednakże zawsze należy przypominać, po co są nam prawa człowieka. Z dwóch powodów polecam nagranie wykładu Marka Nowickiego „Prawa Człowieka w jednoczącej się Europie”; roli jaką odegrał Marek Nowicki dla kształtowania ochrony praw i wolności w Polsce oraz aby pokazać, jak można o prawach i wolnościach opowiadać.

Wybrane prawa i wolności:

PRAWO DO INFORMACJI

W demokratycznym państwie prawa, jednym z podstawowym uprawień jest prawo do wiedzy o tym co robią politycy, władze, instytucje publiczne oraz jak wydatkowane są środki publiczne. W roku 2021 r. obchodzone jest XX-lecie ustawy o dostępie do informacji publicznej - podstawowego aktu regulującego procedurę w jakiej każda osoba może pytać o to, co robią władze i instytucje publiczne. Jednak historia jawności w Polsce zaczęła się dużo wcześniej niż w 2001 r. Polska 19 stycznia 1993 r. ratyfikowała Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, znana dalej Konwencją, która stała się częścią polskiego porządku prawnego. O tyle jest to istotne, że w już w roku 1996 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddział zamiejscowy w Łodzi w wyroku z 6 lutego 1996 r. (sygn. akt SA/Ł 2722/95) wskazał, że prawo do wiedzy o działaniach władzy wynika właśnie z art. 10 Konwencji, który dotyczy wolności słowa:

„W utrzymanych w mocy przepisach Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących praw obywatelskich, pochodzących z 1952 r., nie znajdujemy prawa do informacji znajdującego się w większości nowoczesnych konstytucji. Prawo do informacji wynika jednak z szerszego prawa do wyrażania opinii, ustanowionego w ratyfikowanej przez Polskę Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (...). Prawo do uzyskiwania informacji jest zatem - w ujęciu Konwencji, elementem szerszego prawa do swobodnego wyrażania opinii. (...)

Aby móc racjonalnie podejmować decyzje, mieszkańcy gminy powinni znać działalność organów gminy w różnych jej aspektach.”.

Wprost prawo to zostało zapisane w art. 61 Konstytucji RP w roku 1997. Ma to daleko idące znaczenie, ponieważ to właśnie w Konstytucji wskazane jest to, kogo możemy pytać co robi, o co pytać, a ustawy zawierają odpowiednie procedury.

Zgodnie z art. 61 Konstytucji RP, mamy prawo do pytania o każdy przejaw działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa. Uprawnienie to dotyczy również każdego dokumentu.

Co z tego wynika? Jeżeli interesuje nas działanie jakiegokolwiek instytucji publicznej, czy też wykonującej zadania publiczne, a co więcej mającej środki publiczne - to możemy po prostu pytać co robi. Dla przykładu dotyczy to: przedszkoli, szkół, bibliotek, ośrodków sportu, instytucji kultury, urzędów gmin, ministerstw. Dotyczy to również organizacji społecznych (stowarzyszeń, fundacji), które mają środki publiczne i wykonują zadania publiczne. W Polsce dotyczy to bardzo wielu podmiotów i rzeczywiście mamy prawo do szerokiej wiedzy.

Pytanie jakie może się pojawić dotyczy tego o co można pytać i czy rzeczywiście o każdą rzecz. Czy możemy zadawać pytanie mailem wysyłając je np. do dyrektora szkoły/urzędu/instytucji itp.? Tak właśnie jest. Pytanie może dotyczyć np. poczty elektronicznej dyrektora szkoły/urzędu/instytucji, faktur, umów, informacji o wydatkach, protokołów z rady pedagogicznej itd. Jako osoby pytające, nie musimy zadawać sobie pytania: czy mogę pytać? Przeciwnie, to np. urząd, jeżeli nie może nam czegoś pokazać, to musi uzasadnić dlaczego ta informacja nie jest jawna. Na każde pytanie o fakty, musimy dostać odpowiedź - czy to poprzez udostępnienie informacji, czy też uzasadnioną odmowę.

Co więcej, już w samej Konstytucji, właśnie w art. 61, zagwarantowano nam prawo do wejścia na każde posiedzenie Sejmu RP, Senatu RP, radę gminy/miasta, radę powiatu, czy też sejmiku województwa. Uprawnienie to pozwala nam nagrywać te posiedzenia. W 2018 r. wprowadzono obowiązek transmisji na żywo z każdego posiedzenia rady gminy/miasta, rady powiatu, sejmiku województwa. Nagranie z tych posiedzeń musi być opublikowane na stronach gmin/miast, powiatów, województw.

Ustawa o dostępie do informacji publicznej

Procedury realizacji zasad jawności określone zostały głównie w ustawie o dostępie do informacji publicznej. Ustawa ta reguluje sposoby zadawania pytań, terminy w jakich mamy dostać odpowiedź, ewentualne poniesienie opłat i inne techniczne kwestie.

Jednakże, najważniejsza regulacja dotyczy tego kto może kierować pytania i żądać odpowiedzi. Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy „każdy” ma prawo do informacji. Nie ma znaczenia wiek, pochodzenie, miejsce zamieszkania. W wielu przypadkach może nas dziwić, że np. osoba niepełnoletnia może zwracać się z pytaniami do instytucji publicznych i oczekiwać odpowiedzi np. ile kosztowała dana inwestycja, czy też ile zarabiają konkretni nauczyciele. Jednakże to wynika z trzech kwestii.

Prawo do informacji (żądanie jawności) uznane zostało właśnie na podstawie art. 10 Konwencji jako prawo człowieka (jak prawo do życia, prawo do sądu, czy prawo do prywatności). Europejski Trybunał Praw Człowieka wskazał to m.in. w wyrokach: TASZ przeciwko Węgrom (37374/05, wyrok z 14 kwietnia 2009 r.), Młodzieżowa Inicjatywa na Rzecz Praw Człowieka przeciwko Serbii (48135/06, wyrok z 25 czerwca 2013 r.), Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes przeciwko Austrii (39534/07, wyrok z 28 listopada 2013 r.), Guseva przeciwko Bułgarii (wyrok z 20 stycznia 2015 r.), Węgierski Komitet Helsiński przeciwko Węgrom (18030/11, wyrok z 8 listopada 2016 r.).

W wyroku Młodzieżowa Inicjatywa na Rzecz Praw Człowieka przeciwko Serbii we wspólnym i zbieżnym stanowisku do tego wyroku sędziowie András Sajó i Nebojša Vučinić podkreślili:

„1. W dobie Internetu, różnice pomiędzy dziennikarzami a innymi obywatelami szybko zanikają. Silna demokracja wymaga transparentności, do której prawo mają wszyscy obywatele.

2. Sprawa dotyczy pozytywnych zobowiązań państwa, które powstają w odniesieniu do dostępności danych kontrolowanych przez Rząd. Władze odpowiedzialne są za przechowywanie takich informacji a utrata danych nie może być wymówką, jak błędnie twierdziły władze krajowe w przedmiotowej sprawie. Różnica pomiędzy negatywnymi i pozytywnymi zobowiązaniami państwa jest trudna do ustalenia w kontekście dostępu do informacji. Biorąc pod uwagę współczesną złożoność procesu zarządzania danymi, sam brak zakazu dostępu do danych może nie wystarczyć do skutecznego korzystania z prawa do informacji.

3. Bez względu na szczególne okoliczności sprawy Leander, ograniczanie obywatelowi dostępu do ważnych informacji jego dotyczących, które tworzone są lub wykorzystywane przez władze, bardziej niż dostępu do informacji dla opinii publicznej, może wydawać się nielogiczne, szczególnie w pewnych sytuacjach. Sztuczny podział między danymi publicznymi a danymi w interesie osobistym może wręcz utrudnić dostęp do informacji publicznej. Oczywiście w dostępie do informacji zgodnie z art. 10 należy respektować, w szczególności, ochronę danych osobowych oraz okoliczności wspomniane w Klass and Others v. Germany (6 września 1978, § 81, Series A no. 28.”

Równie ważnym jest to, że władze publiczne, instytucje publiczne, politycy działają w naszym imieniu i na naszą rzecz. Ich decyzje dotyczą każdej osoby. Politycy i władze dysponują, czy też decydują o pieniądzach publicznych. Jeżeli ktoś działa w naszym imieniu, na naszą rzecz, to mamy prawo wiedzieć co robi.

Trzecie i co chyba najważniejsze, to wiedza o tym jak działa państwo; jak podejmowane są/były decyzje, co robią politycy, jak działa szkoła itp., pozwala na realizację naszych innych praw i wolności. Bez wiedzy trudno podejmować decyzje. Wiedza to władza. Jeżeli chcemy czuć, że mamy władzę, to musimy mieć prawo do wiedzy. Podstawowa kwestia jaka wynika z ustawy o dostępie do informacji publicznej, to zakaz żądania od osoby wykonującej to prawo - a zatem od osoby pytającej - uzasadnienia prawnego, czy też faktycznego. Pytając, nie musimy podawać dlaczego to robimy, czy też po co to robimy. Nie musimy podawać podstaw prawnych. Wystarczy, że przekażemy, wysłamy pytania i określimy w jaki sposób mamy dostać odpowiedź.

W jakiej możemy to zrobić formie? Również ta kwestia została bardzo mocno odformalizowana. Przede wszystkim ustawa dopuszcza wnioski ustne – jeżeli informacja może być udostępniona bez większych przeszkód, to wystarczy wniosek ustny, czy to na miejscu w danej instytucji, czy też np. telefonicznie. Kiedy dana informacja nie może być udostępniona szybko (bez przeszkód) to wówczas należy złożyć wniosek pisemny. Jednak nie oznacza to, że mamy to zrobić na kartce papieru i złożyć osobiście, czy też wysłać za pośrednictwem poczty. Przeciwnie – pytanie może być wysłane mailem, poprzez system do załatwiania spraw w urzędach – ePUAP, czy też rzeczywiście – na kartce papieru.

Pytania w ramach prawa do informacji mogą być zadawane anonimowo. Jeżeli np. wysyłamy maila, to wystarczy podać treść pytań oraz sposób odpowiedzi (nie potrzeba podpisu elektronicznego). Do momentu, w którym z ustaw będzie wynikało, że nie można udostępnić danych informacji (np. ze względu na ochronę prywatności) możemy rzeczywiście pozostać anonimowi. W przypadku odmowy (wyłączenie jawności) podmiot, do którego kierujemy pytania musi wydać decyzję odmowną udostępnienia informacji i ma ona charakter decyzji administracyjnej. W tym wypadku będzie trzeba podać imię i nazwisko oraz określić sposób doręczenia takiej decyzji. Oczywiście możemy nie podawać, ale wtedy nasz wniosek po prostu pozostanie bez rozpoznania.

Udostępnianie informacji na wniosek następuje bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku. W wyjątkowych sytuacjach, termin ten może być przedłużony do 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Jednak bez zbędnej zwłoki – do 14 dni od dnia złożenia wniosku - musimy być powiadomieni o tym przedłużeniu, przyczynie oraz wskazaniu daty udostępnienia informacji.

Pamiętać należy, że to właśnie osoba wnioskująca określa sposób i formę udostępnienia informacji np. poprzez skany wysłane pocztą elektroniczną. Takie wskazanie jest wiążące dla tego do kogo kierujemy pytania. Jeżeli nie ma możliwości technicznych, to może zaproponować inny sposób udostępnienia. W takim wypadku, proponuje inną formę i możemy na to wyrazić zgodę. Jeżeli nie wyrazimy zgody to postępowanie jest umorzone.

Dostęp do informacji jest bezpłatny. Opłata nie może być warunkiem udostępnienia. Tylko w wyjątkowych przypadkach, może być wyznaczona opłata, która jest związana z tym, że zostaną poniesione dodatkowe koszty wynikające ze wskazanego we wniosku sposobu udostępnienia lub konieczności przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku. Muszą to być koszty dodatkowe i mające charakter wyjątkowy. W takim wypadku - po złożeniu wniosku - dostajemy informację, że mogą wynikać koszty dodatkowe w określonej wysokości. Po takim piśmie możemy wycofać wniosek, zmienić na taki, który nie wiąże się z kosztami dodatkowymi albo potwierdzić, że chcemy otrzymać informację i godzimy się na opłatę.

Ważne! Milczenie powoduje, że godzimy się na opłatę. Informacja jest udostępniana, a opłatę uiszczamy po udostępnianiu.

Ustawa o dostępie do informacji publicznej wprowadziła jeszcze jedno ważne rozwiązanie, a mianowicie - strony internetowe Biuletynu Informacji Publicznej. Na tych stronach podmioty, które podlegają pod prawo do informacji mają publikować określone informacje. W przypadku ich publikacji, osoba składająca wniosek jest po prostu odsyłana do Biuletynu Informacji Publicznej poprzez wskazanie rzeczywistego miejsca opublikowania wnioskowanych informacji. Przewidziano również możliwość umieszczania w BIP każdej informacji, zatem im lepsze strony internetowe, tym mniej pracy z wnioskami.

W przypadku braku odpowiedzi na pytania, odpowiedzi wymijające i odmowne przysługuje sprawa do odwołania i skarg do sądu.

SKARGI, WNIOSKI, PETYCJE

W Konstytucji RP uregulowane zostały prawa polityczne, dzięki którym możemy oddziaływać na władze. Wykorzystując te uprawnienia w wielu przypadkach albo może służyć postulowaniu określonych potrzeb, nieprawidłowości, czy też postulatów zmian.

Zgodnie z art. 63 Konstytucji RP, każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą, do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej.

Te trzy uprawnienia mogą być wykorzystywane dowolnie i co istotne, nie są przypisane do określonych kategorii spraw. Jeden problem/pomysł może być sygnalizowany każdym z tych uprawnień. Jedynie od osoby/osób wykorzystujących te uprawnienia zależy, którego w danej sytuacji użyją i dlaczego.

Procedura skargi i wniosków uregulowana została w Kodeksie postępowania administracyjnego. Ze względu na to, że mają one charakter postulacyjny, uznanie, że skarga, czy wniosek jest zasadny nie rodzi żadnych skutków – obowiązków działania po stronie administracji to procedura jest odformalizowana.

Jedną z najważniejszych zasad uprawnienia skarg i wniosków jest zakaz kwestionowania „używania prawa”. Nikt nie może być narażony na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku albo z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych. Administracja ma zakaz jakiegokolwiek kwestionowania, nawet werbalnego, składania skarg czy wniosków.

Zanim przejdziemy do opisanie czym jest skarga, a czym wniosek, podkreślić należy, że w zasadzie nie ma znaczenia tytuł, a znaczenie ma treść danego pisma. Może być tak, że pismo zatytułowane wniosek ze względu na treść będzie zakwalifikowane jako skarga i odwrotnie. Istotne jest to, że osoba zwracająca się do instytucji ze swoimi postulatami nie musi wiedzieć jaki tytuł nadać danemu pismu.

Skargi i wnioski kierowane mogą być do organów państwowych, organów jednostek samorządu terytorialnego, organów samorządowych jednostek organizacyjnych oraz do organizacji i instytucji społecznych realizowane jest na zasadach określonych przepisami niniejszego działu, a są to m.in: wójtowie, burmistrzowie, prezydenci, rady gminy, dyrektorzy szkół, dyrektorzy ośrodków kultury, organizacje społeczne w zakresie jakim wykonują zadania publiczne (np. stowarzyszenie, które za pieniądze gminne prowadzi centrum wolontariatu).

Skargi i wnioski mogą być wnoszone:

pisemnie,

telegraficznie

lub za pomocą dalekopisu,

telefaksu,

poczty elektronicznej,

a także ustnie do protokołu.

Jeżeli wniosek, skarga są składane za pośrednictwem poczty elektronicznej, to nie wymagają podpisu elektronicznego, czy też nie muszą spełniać innych formalnych warunków. Sama treść skargi, czy wniosku, nie ma określonej ustawą struktury, czy też treści.

Jeżeli zgłoszenie skargi lub wniosku następuje ustnie, to przyjmujący zgłoszenie sporządza protokół, który podpisują wnoszący skargę lub wniosek i przyjmujący zgłoszenie. W protokole zamieszcza się datę przyjęcia skargi lub wniosku, imię, nazwisko (nazwę) i adres zgłaszającego oraz zwięzły opis treści sprawy. Przyjmujący skargi i wnioski potwierdza złożenie skargi lub wniosku - jeżeli zażąda tego wnoszący.

Wskazane formy złożenia wniosku wiążą się również z tym, że z uprawnienia tego może skorzystać każda osoba np. niezależnie od wieku. Tym samym w przypadku osoby nie potrafiącej jeszcze pisać wniosek, skarga może być zgłoszona ustnie.

Co istotne - wniosek i skarga musi zawierać wyłącznie imię i nazwisko oraz adres. W przypadku braku tych informacji skarga, czy wniosek może pozostać bez rozpoznania.

Jeżeli z treści skargi lub wniosku nie można należyście ustalić czego dotyczą, to wzywa się wnoszącą skargę lub wniosek osobę do złożenia - w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wezwania - wyjaśnienia lub uzupełnienia z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpoznania. Dlatego nawet, jeżeli nieprecyzyjnie określimy co postulujemy to i tak zostaniemy wezwani do tego, aby sprecyzować nasze żądania.

Częścią tych uprawnień jest obowiązek przyjmowania w sprawach skarg i wniosków w ustalonych dniach i godzinach. Dotyczy to organów państwowych, organów samorządu terytorialnego i innych organów samorządowych oraz organów organizacji społecznych. Zatem w każdej gminie muszą być wyznaczone godziny, w których można udać się do urzędy i porozmawiać o tym, co możemy sygnalizować skargami, czy wnioskami. Dni i godziny przyjęć powinny być dostosowane do potrzeb ludności, przy czym przynajmniej raz w tygodniu przyjęcia powinny się odbywać w ustalonym dniu po godzinach pracy. Informacja o dniach i godzinach przyjęć powinna być wywieszona na widocznym miejscu w siedzibie danej jednostki organizacyjnej oraz w podporządkowanych jej jednostkach organizacyjnych. Na taki dyżur może przyjść każdy bez względu na wiek.

Czego może dotyczyć skarga? Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie. Jednak to tylko przykładowe sprawy jakie można przedstawiać za pomocą skargi. Skargę składa się w każdym przypadku w jakim uznajemy, że należy zasygnalizować jakąś nieprawidłowość, ale też brak czegoś (np. oświetlenia przejścia dla pieszych).

Do kogo skarga?

radę gminy, radę powiatu i sejmiku województwa - wojewody, a w zakresie spraw finansowych - regionalnej izby obrachunkowej;

organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – do wojewody lub organu wyższego stopnia;

wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - rada gminy;

zarządu powiatu oraz starosty, a także kierowników powiatowych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - rada powiatu;

zarządu i marszałka województwa, z wyjątkiem spraw określonych w pkt 2 - sejmik województwa;

wojewody w sprawach podlegających rozpatrzeniu według kodeksu - właściwy minister, a w innych sprawach - Prezes Rady Ministrów;

innego organu administracji rządowej, organu przedsiębiorstwa państwowego lub innej państwowej jednostki organizacyjnej - organ wyższego stopnia lub sprawujący bezpośredni nadzór;

ministra - Prezes Rady Ministrów;

konsula - minister właściwy do spraw zagranicznych;

organu centralnego i jego kierownika - organ, któremu podlega.

Z punktu widzenia życia codziennego w gminach i miastach, najważniejsze podmioty z wyżej wymienionych to:

wójt/burmistrz/prezydent – w tym wypadku skargi kierujemy do rady gminy/miasta. Rozpatrywane są na początku przez komisję skarg, wniosków, petycji, a następnie przez całą radę. Ostatecznie rozstrzygnięcie skargi odbywa się uchwałą. To procedura jest o tyle istotna, że zgłaszany problem jest publicznie debatowany i osoba skarżąca może się wypowiadać na komisji i sesji.

rada gminy/miasta – w tym przypadku skargi kierujemy do wojewody.

kierowników gminnych jednostek organizacyjnych (np. dyrektorzy szkół, dyrektorzy instytucji kultury) – skargę kierujemy do wójta/burmistrza/prezydenta.

Termin i sposób załatwienia skargi.

Podmiot, do którego została skierowana skarga powinien ją załatwić bez zbędnej zwłoki - nie później jednak niż w ciągu miesiąca. O sposobie załatwienia skargi zawiadamia się skarżącą osobę. Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi powinno zawierać: oznaczenie organu, od którego pochodzi i wskazanie, w jaki sposób skarga została załatwiona oraz podpis z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego osoby upoważnionej do załatwienia skargi lub podpis elektroniczny.

Czego może dotyczyć wniosek?

Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy ulepszenia organizacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności. Również w tym wypadku przykładowy katalog spraw jakie obejmuje wniosek nie ma charakteru zamkniętego. Można wykorzystać to uprawnienie do niemal dowolnej sprawy, która dotyczy zadań (kompetencji) instytucji do jakiej wniosek jest złożony.

Podmiot, do którego został skierowany wniosek powinien załatwić sprawę bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. Wnioskodawcy niezadowolonemu ze sposobu załatwienia wniosku służy prawo wniesienia skargi. O sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się osobę składającą wniosek.

Petycja

Przede wszystkim regulacje dotyczące petycji znajdują się w osobnej ustawie o petycjach. Przedmiotem petycji może być żądanie, w szczególności; zmiany przepisów prawa, podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

Warto w tym zakresie porównać przykładowy zakres petycji i wniosku. Oba rozwiązania służą podobnym kwestiom i w zasadzie mogą być stosowane zamiennie. Jest to istotne również z tego względu, że ustawa zawiera regulację zgodnie z którą o tym, czy pismo jest petycją, decyduje treść żądania, a nie jego forma zewnętrzna. Tym samym złożona petycja może być zakwalifikowana jako wniosek, a nie ma mechanizmu, aby zakwestionować taką decyzję podmiotu do którego wpłynęła petycja.

Petycja może być złożona przez osobę fizyczną, osobę prawną, jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną lub grupę tych podmiotów zwaną dalej "podmiotem wnoszącym petycję".

Również to uprawnienie nie jest uzależnione od wieku. Każda osoba może złożyć petycję, także osoba nieletnia albo grupa takich osób.

Petycje można kierować do organu władzy publicznej, a także do organizacji lub instytucji społecznej w związku z wykonywanymi przez nią zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Zakres tego uprawnienia w kontekście podmiotów, do których się kieruje petycje jest niemal zbieżny z wnioskami i skargami.

The background of the page features abstract, wavy lines in shades of orange and red, creating a sense of movement. A large, solid orange circle is positioned in the upper right quadrant. In the lower right, there are several overlapping, semi-transparent shapes in shades of orange and red, resembling stylized clouds or water ripples.

W ustawie o petycjach zawarte zostały wymogi formalne petycji.

Petycję można złożyć w formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej. W przypadku petycji wnoszonej pisemnie, musi być podpisana w formie tradycyjnej. Wniesienie jej elektronicznie nie wymaga specjalnego podpisu elektronicznego, ale można to zrobić. Zatem wnoszenie elektronicznie np. mailem nie wymaga posiadania dodatkowych podpisów elektronicznych, co czyni tę formę szybszą w stosunku do tradycyjnego złożenia, ale też w rzeczywistości jest to odformalizowane. Ważne jest również to, że osoba wnosząca petycję może zawrzeć w samej petycji zgodę na ujawnienie jej danych na stronie internetowej podmiotu, do którego została złożona. Brak takiego oświadczenia powoduje, że danych tych nie będzie publicznie widać. Takie oświadczenie wymagane jest m.in. ze względu na obowiązek niezwłocznego zamieszczenia informacji na stronie internetowej w sposób zawierający odwzorowanie cyfrowe (skan) petycji i datę jej złożenia. Informacja umieszczona na stronie jest niezwłocznie aktualizowana o dane dotyczące przebiegu postępowania, w szczególności dotyczące zasięgowanych opinii, przewidywanego terminu oraz sposobu załatwienia petycji.

Petycja powinna zawierać:

oznaczenie podmiotu wnoszącego petycję; jeżeli podmiotem wnoszącym petycję jest grupa podmiotów, w petycji należy wskazać oznaczenie każdego z tych podmiotów oraz osobę reprezentującą podmiot wnoszący petycję;

wskazanie miejsca zamieszkania albo siedziby podmiotu wnoszącego petycję oraz adresu do korespondencji; jeżeli podmiotem wnoszącym petycję jest grupa podmiotów to w petycji należy wskazać miejsce zamieszkania lub siedzibę każdego z tych podmiotów;

oznaczenie adresata petycji;

wskazanie przedmiotu petycji;

petycja może zawierać zgodę na ujawnienie na stronie internetowej danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję;

w przypadku wnoszenia petycji w sposób tradycyjny – podpis,

petycja składana za pomocą środków komunikacji elektronicznej może być opatrzona kwalifikowanym podpisem elektronicznym oraz powinna zawierać także adres poczty elektronicznej podmiotu wnoszącego petycję.

Jeżeli petycja nie spełnia wymogów dotyczących wyżej wskazanego punktu 1 i 2 to pozostawia się ją bez rozpoznania. Jest to ważne zastrzeżenie ponieważ ustawodawca nie umożliwił w tych wypadkach uzupełnienia petycji. Taka możliwość istnieje m.in. w sytuacji w jakiej złożono petycję inaczej niż formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej, nie oznaczono adresata petycji, czy też przedmiotu petycji to podmiot, do którego wpłynęła petycja, w terminie 30 dni od dnia złożenia petycji, wzywa podmiot wnoszący petycję do uzupełnienia lub wyjaśnienia treści petycji w terminie 14 dni z pouczeniem, że petycja, której treść nie zostanie uzupełniona lub wyjaśniona, nie będzie rozpatrzona.

Przyjęto również rozwiązanie, które umożliwia złożenie petycji w imieniu innego podmiotu – petycja złożona w interesie podmiotu trzeciego.

W takim wypadku wskazane zostały dodatkowe wymogi dla tej formy:

zawarcie w niej imię i nazwisko albo nazwę, miejsce zamieszkania albo siedzibę oraz adres do korespondencji lub adres poczty elektronicznej podmiotu w imieniu którego jest składana,

do petycji musi być dołączona zgoda na jej złożenie w imieniu innej osoby. Zgoda ta może być złożona w formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Osoba, w imieniu której składana jest petycja może być wezwana do potwierdzenia zgody – takie potwierdzenie może nastąpić w formie pisemnej albo za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej w terminie 14 dni od doręczenia wezwania. Takie wezwanie następuje w terminie 30 dni od dnia złożenia petycji z pouczeniem, że w przypadku braku takiego potwierdzenia petycja nie będzie rozpatrzona.

W przypadku, w którym petycja zostanie złożona do niewłaściwego podmiotu to ten podmiot przesyła ją niezwłocznie - nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia jej złożenia - do podmiotu właściwego do rozpatrzenia petycji zawiadamiając o tym równocześnie podmiot wnoszący petycję.

Petycja powinna być rozpatrzona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jej złożenia. W przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od podmiotu rozpatrującego petycję uniemożliwiających rozpatrzenie petycji w terminie do 3 miesięcy termin ten ulega przedłużeniu - nie dłużej jednak niż o 3 miesiące. Łączny termin może wynieść aż 6 miesięcy. Biorąc pod uwagę poczynione na początku uwagi, że zakres petycji pokrywa się z zakresem petycji to osoba kierująca petycją powinna rozważyć, z którego uprawnienia chce skorzystać. W przypadku wniosku odpowiedź maksymalnie zostanie do 2 miesięcy, a w przypadku petycji czas ten może wydłużyć się do 6 miesięcy. Dodatkowo zauważyć należy, że petycji nie można poprzeć poprzez jej „podpisanie w internecie”. Popularne podpisywanie petycji w internecie ma wyłącznie charakter wyrażenia polubienia tej petycji, ale nie stanowi prawnego jej wsparcia. Petycje mogą być wnoszone w imieniu osób trzecich, ale musi być dołączona zgoda na wniesienie jej – o czym wyżej.

Podmiot rozpatrujący petycję zawiadamia podmiot wnoszący petycję o sposobie jej załatwienia wraz z uzasadnieniem w formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Można zdarzyć się sytuacja, w której w jednej sprawie złożonych jest więcej petycji. Jeżeli następuje to w ciągu miesiąca to podmiot rozpatrujący może zarządzić łączne rozpatrywanie petycji. W takim wypadku na stronie internetowej ogłasza się okres oczekiwania na dalsze petycje - nie dłuższy niż 2 miesiące licząc od dnia ogłoszenia. Termin rozpatrzenia petycji wielokrotnej liczy się od dnia upływu tego okresu – czyli zaczyna od ogłoszonego terminu do złożenia petycji wielokrotnych. W przypadku petycji wielokrotnych na stronie internetowej ogłasza sposób załatwienia petycji wielokrotnej.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

W tym zakresie zostaną przeanalizowane zagadnienia uregulowane w ustawie o samorządzie gminnym. Jednakże przyjęte regulacje w ustawie o samorządzie powiatowym i samorządzie wojewódzkim mają tożsamy charakter. Również analiza dotyczy możliwości brania udziału w konsultacjach społecznych oraz możliwości ich inicjowania, w tym w szczególnych konsultacjach jakim są budżety obywatelskie.

Konsultacje społeczne jako forma niewiążącego opiniowania projektowanych rozwiązań przez samorząd ma szczególny charakter. Po pierwsze nie jest określony zakres przedmiotowy konsultacji. Każde zadanie samorządu może być poddane konsultacjom społecznym. Druga kwestia to zakres podmiotowy. Często wydaje się, że w konsultacje społeczne wiążą się z określonym wiekiem i miejscem zameldowania. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym mogą one być przeprowadzone w przypadku w jakim to wynika z ustaw oraz w innych ważnych sprawach, a przeprowadza się je z mieszkańcami i mieszkankami gminy. Ustawodawca zdecydował, że w konsultacjach społecznych może brać udział każdy mieszkaniec i mieszkanka gminy.

Nie wymaga się zameldowania. Wystarczy, że rzeczywiście dana osoba mieszka na obszarze gminy, w której odbywają się konsultacje społeczne.

Równie ważne jest to, że mieszkańcem/mieszkanką gminy jest każda osoba zamieszkująca - niezależnie od wieku. Nie można ograniczyć konsultacji społecznych ze względu na wiek. Dlatego też ta forma dialogu z mieszkańcami/mieszkankami w wielu przypadkach może być wykorzystywana w ustalaniu kierunków działań w gminie z osobami poniżej 18 roku życia.

Forma prowadzenia konsultacji określona jest w każdej gminie osobno. Rada gminy decyduje uchwałą zasady i tryb przeprowadzania konsultacji społecznych. Z tej uchwały wynikają m.in. formy konsultacji, terminy i inne kwestie proceduralne. W każdej gminie taka uchwała może inaczej regulować organizację konsultacji społecznych.

Należy pamiętać, że organ samorządu terytorialnego prowadzący konsultacje społeczne nie może zmuszać biorących w nich udział mieszkańców/mieszkanek do ujawniania się. W ramach konsultacji społecznych niezależnie od tego w jakiej formie są prowadzone powinna być zawsze możliwość wypowiedzenia się anonimowo. W innym razie dane konsultacje naruszają prawo. W tej sprawie wypowiedział się Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 5 listopada 2015 r., II OSK 518/14:

„I. Istotą konsultacji jest uzyskanie obrazu poglądów mieszkańców danej wspólnoty samorządowej, a nie indywidualnych jednostek. Instytucja konsultacji jest faktem społecznym o możliwie największej doniosłości politycznej nie tylko ze względu na wymaganie reprezentatywności, lecz także ze względu na rangę i doniosłość polityczną wypowiedzi osób konsultowanych.

II. W procedurze konsultacji ustawodawca wprowadzając nie nakazuje expressis verbis zachowania wymogu tajności, niemniej jednak każdy mieszkaniec gminy powinien mieć zagwarantowane, że będzie podejmował decyzję w takich warunkach technicznych i politycznych, które umożliwią mu nieskrępowane prawo do jej podjęcia, i że jego decyzja nie będzie ustalona i ujawniona.

Prawidłowe przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami, zgodnie z zasadą reprezentatywności, nie wymaga podawania danych imiennych mieszkańców danej korporacji terytorialnej. Swoboda wypowiedzi jest jedną z głównych podstaw demokratycznego społeczeństwa, warunkiem jego rozwoju i samorealizacji jednostki. Wolność wypowiedzi polega na możliwości wyrażania swoich poglądów bez ingerencji państwa, czy to polegającej na zakazie ujawniania poglądów, czy też nakazie ich ujawnienia. Przepis art. 54 ust. 1 Konstytucji RP zapewnia "każdemu" wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Biorąc to pod uwagę, należy uznać, że przyjęta przez władze gminy S., forma i sposób przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami w sprawie nadania gminie statusu miasta, doprowadziły do nieuprawnionego pozyskania przez władze gminy informacji o poglądach politycznych mieszkańców biorących udział w konsultacjach, co uzasadnia też zarzut naruszenia art. 54 ust. 2 Konstytucji RP. Po zakończonym głosowaniu organ władzy publicznej posiadał bowiem informacje, kto z imienia i nazwiska był za pomysłem władz gminy, kto był przeciw, a kto w ogóle odmówił wzięcia udziału w konsultacjach. Przyjęte w uchwale rozwiązanie nie stanowiło o konsultacjach z mieszkańcami, jako formie dialogu z organami władzy publicznej, lecz de facto stanowiło plebiscyt.”

Szczególną formą konsultacji społecznych jest budżet obywatelski.

Powyższe rozwiązanie powoduje, że nie można stosować do budżetów obywatelskich innych reguł. W konsultacjach społecznych dotyczących budżetów obywatelskich mogą brać udział mieszkańcy (niezależnie od wieku), którzy w bezpośrednim głosowaniu decydują corocznie o części wydatków budżetu gminy.

Odnosnie budżetu obywatelskiego należy zauważyć jedną różnicę do pozostałych konsultacji społecznych. Zadania wybrane w ramach budżetu obywatelskiego zostają uwzględnione w uchwale budżetowej gminy. Te konsultacje społeczne mają charakter wiążący dla władz gminy.

Również samo poparcie dla określonych projektów zgłaszanych w ramach budżetu obywatelskiego może być udzielane przez mieszkańców i mieszkanki. W uchwale, którą podjąć muszą rady gmin, aby mógł funkcjonować budżet obywatelski należy m.in. określić wymaganą liczbę podpisów mieszkańców i mieszanek popierających projekt, przy czym nie może być ona większa niż 0,1% mieszkańców i mieszanek terenu objętego pulą budżetu obywatelskiego, w którym zgłaszany jest projekt. Zatem również w tym wypadku osoby poniżej 18 roku życia mogą brać udział w głosowaniach.

Wprowadzenie regulacji ograniczających wiek osób biorących udział w konsultacjach społecznych jest zgodny z prawem.

Przydatne materiały:

Imienne konsultacje naruszają Konstytucję RP - Sieć Obywatelska Watchdog (siecobywatelska.pl)

Budżety Partycypacyjne (partycypacjaobywatelska.pl)

Raport o stanie gminy

Każdego roku organ wykonawczy do dnia 31 maja przygotowuje i prezentuje radzie gminy raport o stanie gminy. Jest to dokument podsumowujący działalność organu wykonawczego w poprzednim roku kalendarzowym. W raporcie zawarte jest podsumowanie realizacji polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy (w tym np. o prawach kobiet) i budżetu obywatelskiego. Równocześnie przyznano kompetencje radzie gminy, aby ta uszczegółowiła co miałyby znajdować się w raporcie. Z punktu widzenia uprawnień mieszkańców i mieszkanki (niezależnie od wieku) istotna jest debata nad raportem, która odbywa się podczas sesji absolutoryjnej. W debacie nad raportem o stanie gminy mogą zabierać głos mieszkańcy i mieszkanki gminy. Również w tej kwestii ustawodawca posługuje się terminem mieszkaniec. Zatem w takiej debacie może brać udział każda osoba. Należy jednak spełnić dwa warunki.

Mieszkaniec, który chciałby zabrać głos w debacie, składa do przewodniczącego rady pisemne zgłoszenie, poparte podpisami:

w gminie do 20 000 mieszkańców - co najmniej 20 osób;

w gminie powyżej 20 000 mieszkańców - co najmniej 50 osób.

Drugi warunek, to złożenie zgłoszenia najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień, na który zwołana została sesja podczas której ma być przedstawiany raport o stanie gminy.

Jednakże w przypadku w jakim przewodnicząca/przewodniczący rady gminy udzieli głosu mieszkańcowi to powyższe wymagania nie są konieczne.

Debata nad raportem ma być momentem w samorządzie, w którym mieszkańcy z władzami zastanowią się nad tym co w gminie się wydarzyło w poszczególnych dziedzinach i podczas której będzie można zasygnalizować swoje opinie. Uprawnienie do zabrania głosu w debacie powoduje to, że spełnienie powyższych warunków jest zagwarantowane i taka osoba musi mieć możliwość zabrania głosu. W tym zakresie jest jedno zastrzeżenie. Mieszkańcy są dopuszczani do głosu według kolejności otrzymania przez przewodniczącego rady zgłoszenia. Liczba mieszkańców mogących zabrać głos w debacie wynosi 15 – chyba, że rada postanowi o zwiększeniu tej liczby. Zatem jeżeli zgłoszenie mieszkańca będzie 16 i kolejne, to te osoby będą miały możliwość zabrania głosu w sytuacji w jakiej rada wyrazi na to zgodę.

ZGROMADZENIA

Prawo do pokojowego zgromadzenia jest nie tylko jednym z praw wolnościowych przysługujących jednostce w demokratycznym państwie prawa, ale należy do tych praw, które uznawane są za warunek istnienia demokratycznego społeczeństwa. Dlatego znajduje ono potwierdzenie w wielu fundamentalnych aktach prawnych - w tym w Konstytucji, jak i wiążącej Polskę Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (wyrok TK z dnia 16 marca 2017 r.).

Zgodnie z artykułem 57 Konstytucji RP: *„Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.”*. Uprawnienie to dotyczy zgromadzeń pokojowych i w stosunku do takich zgromadzeń władze mają obowiązek zapewnić ich ochronę. Na ważną kwestię zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 września 2014 r., K 44/12 *„Należy w tym miejscu podkreślić, że Trybunał przyjmuje szerokie rozumienie zgromadzeń, odnosząc je zarówno do wspólnego rozważania spraw publicznych, jak i niepublicznych (prywatnych).”*.

Dla realizacji wolności zgromadzeń w Polsce znaczenie ma ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach, która reguluje zasady i tryb organizowania, odbywania oraz rozwiązywania zgromadzeń. Zgodnie z definicją ustawową *„Zgromadzeniem jest zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych.”*. Mimo, że w ustawie posłużono się pojęciem spraw publicznych to wolność zgromadzeń nie dotyczy wyłącznie wyrażania poglądów w sprawach publicznych. Wolność ta dotyczy każdego wspólnego wyrażania poglądów nawet w sprawach prywatnych. Inne rozumienie wolności zgromadzeń naruszałaby istotę tej wolności.

Prawo organizowania zgromadzeń przysługuje osobom posiadającym pełną zdolność do czynności prawnych. Jednakże nie oznacza to, że osoby np. niepełnoletnie nie mogą manifestować i wyrażać swoich poglądów. Każda osoba niezależnie od wieku czy też obywatelstwa ma prawo do wolności zgromadzeń. Nie można tego w żaden sposób ograniczać (<https://bip.brpo.gov.pl/index.php/pl/content/mlodzi-prawo-do-protestu-i-opinii-rpo-do-policji>).

W zgromadzeniach nie mogą uczestniczyć osoby posiadające przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia.

Pierwszą formą zgromadzeń jest tzw. postępowanie w przypadku w jakim zgromadzenie nie będzie powodować utrudnień w ruchu drogowym, a w szczególności powodować zmiany w organizacji ruchu.

W takim wypadku należy zawiadomić o zamiarze zorganizowania zgromadzenia właściwe gminne centrum zarządzania kryzysowego, a w przypadku gdy w danej gminie nie zostało ono utworzone - wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego. Termin na takie zgłoszenie został określony w ten sposób, że zgłoszenie następuje nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 2 dni przed planowaną datą zgromadzenia.

W zgłoszeniu należy podać:

imię i nazwisko organizatora zgromadzenia, jego numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt,

datę, godzinę i miejsce rozpoczęcia zgromadzenia, przewidywany czas trwania, przewidywaną liczbę uczestników oraz ewentualną trasę przejścia ze wskazaniem miejsca zakończenia zgromadzenia,

ewentualne zagrożenia, które w jego ocenie mogą pojawić się w trakcie zgromadzenia.

Zawiadomienie o zgromadzeniu przekazuje się telefonicznie lub na adres poczty elektronicznej. Numery telefonów i adresy poczty elektronicznej muszą być umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej - czy to w gminie, czy na stronach wojewody.

Informacja o miejscu i terminie zgromadzenia niezwłocznie musi być podana na stronach Biuletynu Informacji Publicznej gminy i wojewody.

Organizator zgromadzenia w trakcie trwania zgromadzenia jest obowiązany do nieprzerwanego posiadania w widocznym miejscu elementów wyróżniających, wskazujących na pełnienie przez niego funkcji organizatora zgromadzenia.

Rozwiązanie zgromadzenia:

organizator zgromadzenia rozwiązuje zgromadzenie, jeżeli uczestnicy zgromadzenia nie podporządkują się jego poleceniom lub gdy przebieg zgromadzenia narusza przepisy ustawy Prawo o zgromadzeniach albo przepisy karne – jest to obowiązek organizatora.

zgromadzenie może być rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy, jeżeli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, powoduje istotne zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego na drogach publicznych lub narusza przepisy ustawy Prawo o zgromadzeniach albo przepisy karne, a organizator zgromadzenia - uprzedzony przez przedstawiciela organu gminy o konieczności rozwiązania zgromadzenia - nie rozwiązuje go.

funkcjonariusz Policji może zwrócić się do przedstawiciela organu gminy o rozwiązanie zgromadzenia w przypadku, jeżeli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, powoduje istotne zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego na drogach publicznych lub narusza przepisy ustawy Prawo o zgromadzeniach albo przepisy karne.

rozwiązanie zgromadzenia przez przedstawiciela gminy następuje przez wydanie decyzji ustnej podlegającej natychmiastowemu wykonaniu, poprzedzonej dwukrotnym ostrzeżeniem uczestników zgromadzenia o możliwości jego rozwiązania, a następnie ogłoszonej organizatorowi zgromadzenia lub ogłoszonej publicznie uczestnikom zgromadzenia w przypadku niemożności skontaktowania się z organizatorem zgromadzenia.

Decyzję tę doręcza się organizatorowi zgromadzenia na piśmie w terminie 72 godzin od jej podjęcia.

organizatorowi zgromadzenia przysługuje prawo wniesienia odwołania od decyzji o rozwiązaniu zgromadzenia do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy w terminie 7 dni od dnia rozwiązania zgromadzenia.

na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w terminie 5 dni od dnia doręczenia postanowienia zażalenie do sądu apelacyjnego. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna.

Zgromadzenia, które wymagają m.in. zmiany organizacji ruchu.

Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzeń należy tak dokonać, aby wiadomość dotarła do organu gminy nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 6 dni przed planowaną datą zgromadzenia.

Organ gminy po otrzymaniu zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia udostępnia niezwłocznie na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informację o miejscu i terminie organizowanego zgromadzenia.

Zawiadomienie należy zgłosić:

za pomocą faksu,

ustnie do protokołu,

za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Rejestracja wniesienia zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia następuje z uwzględnieniem daty, godziny oraz minuty wniesienia zawiadomienia, które decydują o kolejności wniesienia tego zawiadomienia. W przypadku wniesienia zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o kolejności wniesienia tego zawiadomienia decydują data, godzina oraz minuta wprowadzenia zawiadomienia do systemu teleinformatycznego gminy.

Gmina udostępnia na stronie Biuletynu Informacji Publicznej informacje o adresie poczty elektronicznej oraz numerze faksu, na które kieruje się zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia.

W zawiadomieniu o zamiarze zorganizowania zgromadzenia organizator zgromadzenia podaje:

- imię i nazwisko organizatora zgromadzenia, jego numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt z nim, a w przypadku gdy organizatorem zgromadzenia jest osoba prawna lub inna organizacja - jej nazwę i adres siedziby oraz imię i nazwisko osoby wnoszącej zawiadomienie w imieniu organizatora zgromadzenia, jej numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt z tą osobą;
- imię i nazwisko przewodniczącego zgromadzenia, jego numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt z nim;
- cel zgromadzenia, w tym wskazanie spraw publicznych, których ma dotyczyć zgromadzenie;
- datę, godzinę i miejsce rozpoczęcia zgromadzenia, przewidywany czas trwania, przewidywaną liczbę uczestników oraz ewentualną trasę przejścia ze wskazaniem miejsca zakończenia zgromadzenia;
- informację o środkach służących zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia, o ile organizator zgromadzenia je zaplanował.

Do zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia dołącza się:

pisemną zgodę na przyjęcie obowiązków przewodniczącego zgromadzenia w przypadku jego wyznaczenia;

zdjęcie organizatora zgromadzenia albo przewodniczącego zgromadzenia w przypadku jego wyznaczenia.

W przypadku wniesienia zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia za pomocą środków komunikacji elektronicznej zamiast pisemnej zgody na przyjęcie obowiązków przewodniczącego zgromadzenia można dołączyć elektroniczną kopię tego dokumentu.

Jeżeli zawiadomienie zawiera braki to organ gminy informuje niezwłocznie organizatora zgromadzenia o stwierdzonych brakach formalnych.

Organ gminy wydaje decyzję o zakazie zgromadzenia nie później niż na 96 godzin przed planowaną datą zgromadzenia, jeżeli:

jego cel narusza wolność pokojowego zgromadzania się, jego odbycie narusza art. 4 lub zasady organizowania zgromadzeń albo cel zgromadzenia lub jego odbycie naruszają przepisy karne,

jego odbycie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, w tym gdy zagrożenia tego nie udało się usunąć w przypadku zgromadzeń kolidujących ze sobą,

zgromadzenie ma się odbyć w miejscu i czasie, w których odbywają się zgromadzenia organizowane cyklicznie.

Decyzja o zakazie zgromadzenia udostępniana jest niezwłocznie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej. Również przekazuje ją się organizatorowi zgromadzenia za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Odwołanie od decyzji o zakazie zgromadzenia wnosi się bezpośrednio do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy w terminie 24 godzin od jej udostępnienia w Biuletynie Informacji Publicznej.

Sąd okręgowy zawiadamia niezwłocznie organ gminy o wniesieniu odwołania od decyzji o zakazie zgromadzenia przez udostępnienie informacji o wniesieniu odwołania na stronie podmiotowej sądu w Biuletynie Informacji Publicznej i informuje organizatora zgromadzenia i organ gminy o terminie rozprawy za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Sąd okręgowy rozpatruje odwołanie od decyzji o zakazie zgromadzenia niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 24 godzin od wniesienia odwołania. Sąd doręcza niezwłocznie postanowienie kończące postępowanie w sprawie wraz z uzasadnieniem uczestnikom postępowania.

Na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w terminie 24 godzin od jego wydania zażalenie do sądu apelacyjnego, który rozpoznaje je w terminie 24 godzin. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna i podlega ono natychmiastowemu wykonaniu.

Przewodniczący zgromadzenia

Zgromadzeniem kieruje przewodniczący.

Przewodniczącym zgromadzenia jest:

- organizator zgromadzenia będący osobą fizyczną, chyba że inna osoba fizyczna wyrazi pisemną zgodę na przyjęcie obowiązków przewodniczącego zgromadzenia;
- osoba działająca w imieniu organizatora zgromadzenia, która wyrazi pisemną zgodę na przyjęcie obowiązków przewodniczącego zgromadzenia, w przypadku gdy organizatorem zgromadzenia jest osoba prawna lub inna organizacja.

Organizator zgromadzenia oraz przewodniczący zgromadzenia są obowiązani do:

zapewnienia przebiegu zgromadzenia zgodnie z przepisami prawa,

do przeprowadzenia zgromadzenia w taki sposób, aby zapobiec powstaniu szkód z winy uczestników zgromadzenia.

W trakcie trwania zgromadzenia jego przewodniczący jest obowiązany pozostawać w kontakcie z przedstawicielem organu gminy lub funkcjonariuszami Policji w przypadku ich przybycia na miejsce zgromadzenia.

- Organ gminy wyposaża przewodniczącego zgromadzenia w identyfikator, który zawiera:
- określenie funkcji przewodniczącego zgromadzenia;
- zdjęcie przewodniczącego zgromadzenia;
- imię i nazwisko przewodniczącego zgromadzenia;
- podpis właściwego przedstawiciela organu gminy;
- pieczęć organu gminy.

Przewodniczący zgromadzenia w trakcie trwania zgromadzenia jest obowiązany do nieprzerwanego posiadania w widocznym miejscu elementów wyróżniających, w tym identyfikatora.

Rozwiązanie zgromadzenia:

przewodniczący zgromadzenia rozwiązuje zgromadzenie, jeżeli uczestnicy zgromadzenia nie podporządkują się jego poleceniom lub gdy przebieg zgromadzenia narusza przepisy niniejszej ustawy albo przepisy karne (jest to obowiązek). Uczestnicy zgromadzenia z chwilą jego rozwiązania są obowiązani niezwłocznie opuścić miejsce, w którym odbywało się zgromadzenie.

zgromadzenie może być rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy, jeżeli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub narusza przepisy niniejszej ustawy albo przepisy karne, a przewodniczący zgromadzenia - uprzedzony przez przedstawiciela organu gminy o konieczności rozwiązania zgromadzenia - nie rozwiązuje go.

funkcjonariusz Policji może zwrócić się do przedstawiciela organu gminy o rozwiązanie zgromadzenia w jeżeli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub narusza przepisy niniejszej ustawy albo przepisy karne.

rozwiązanie zgromadzenia następuje przez wydanie decyzji ustnej podlegającej natychmiastowemu wykonaniu, poprzedzonej dwukrotnym ostrzeżeniem uczestników zgromadzenia o możliwości jego rozwiązania, a następnie ogłoszonej przewodniczącemu zgromadzenia lub ogłoszonej publicznie uczestnikom zgromadzenia w przypadku niemożności skontaktowania się z przewodniczącym zgromadzenia.

decyzję doręcza się organizatorowi zgromadzenia na piśmie w terminie 72 godzin od jej podjęcia.

organizatorowi zgromadzenia przysługuje prawo wniesienia odwołania od decyzji o rozwiązaniu zgromadzenia do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy w terminie 7 dni od dnia rozwiązania zgromadzenia.

na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w terminie 5 dni od dnia doręczenia postanowienia zażalenie do sądu apelacyjnego. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna.

Zgromadzenia organizowane cyklicznie

W przypadku zgromadzeń organizowanych przez:

tego samego organizatora w tym samym miejscu lub na tej samej trasie

co najmniej 4 razy w roku według opracowanego terminarza

lub co najmniej raz w roku w dniach świąt państwowych i narodowych, a tego rodzaju wydarzenia odbywały się w ciągu ostatnich 3 lat, chociażby nie w formie zgromadzeń i miały na celu w szczególności uczczenie doniosłych i istotnych dla historii Rzeczypospolitej Polskiej wydarzeń,

organizator może zwrócić się z wnioskiem do wojewody o wyrażenie zgody na cykliczne organizowanie tych zgromadzeń.

We wniosku o wyrażenie zgodny na cykliczne organizowanie zgromadzeń organizator podaje:

uzasadnienie celu cyklicznego organizowania zgromadzeń ze wskazaniem liczby i terminarza ich organizacji.

Organizator składa wniosek do wojewody nie później niż na 7 dni przed planowaną datą pierwszego z cyklu zgromadzeń.

Wojewoda wydaje decyzję w przedmiocie zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń nie później niż na 5 dni przed planowanym terminem pierwszego z cyklu zgromadzeń biorąc w szczególności pod uwagę okoliczność wcześniejszego organizowania zgromadzeń przez wnioskodawcę oraz cel cyklicznego organizowania zgromadzeń.

Wojewoda - jednocześnie z wydaniem decyzji w przedmiocie zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń - udostępnia na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informację o miejscu i terminach zgromadzeń organizowanych cyklicznie oraz informuje o wydaniu decyzji organ gminy, na terenie której ma się odbyć zgromadzenie cykliczne.

Na podstawie jednej decyzji o wyrażeniu zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń zgromadzenia te mogą odbywać się w okresie nie dłuższym niż 3 lata od przeprowadzenia pierwszego z cyklu zgromadzeń.

Zgromadzenia spontaniczne

Uczestnicy zgromadzenia spontanicznego nie mogą zakłócać przebiegu zgromadzeń cyklicznych oraz pozostałych wymagających zawiadomienia.

Zgromadzenia spontaniczne mają na celu zmanifestowanie stanowiska wobec aktualnych wydarzeń. Istota tych zgromadzeń sprowadza się do tego, że spontaniczna i emocjonalna reakcja nie pozwala na zgłoszenie manifestacji, a przede wszystkim brak jest możliwości zgłoszenia, a przejście procedury mogłoby spowodować, że zgromadzenie (jego cel) straciłoby sens.

Zgromadzenie spontaniczne może być rozwiązane przez funkcjonariusza kierującego działaniami Policji, jeżeli:

jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach;

jego przebieg powoduje poważne zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego;

powoduje istotne zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego na drogach publicznych;

jego przebieg narusza przepisy niniejszej ustawy albo przepisy karne;

zakłóca przebieg zgromadzenia cyklicznego oraz innych zgromadzeń „zgłoszonych”.

Rozwiązanie zgromadzenia spontanicznego następuje przez wydanie decyzji ustnej podlegającej natychmiastowemu wykonaniu, poprzedzonej dwukrotnym ostrzeżeniem uczestników zgromadzenia spontanicznego o możliwości jego rozwiązania, a następnie ogłoszonej publicznie uczestnikom tego zgromadzenia.